

Open-space Naturlyftet - anteckningar

Naturhistoriska riksmuseet, 2025-09-25

Sammanfattning av förmiddagen.....	1
Presentation: naturkunnig.se.....	2
Presentation: SVT:s Jorden vi ärvde.....	2
Open space – Naturlyftet 2025-2030.....	2
Jorden vi ärvde – samverkanstankar.....	2
Illustration klimatkris – naturkris.....	4
Naturkunnig – hur utveckla och passa med Naturlyftet?.....	4
Vilket material om hotade arter/rödlistade arter vill ni ha och om rapportering (citizen science) ...	5
Hur får vi fler att skapa en relation till naturen? Får vi med oss alla (naturesyn)?.....	5
Hur skapar vi skolmaterial om The biodiversity plan?.....	6
Träd – kunskapsspridning i skogen.....	7
Lyfta natur i urban miljö/kulturlandskap.....	7
Vad är grejen och vilka vill vi nå?.....	8
Ät invasiva arter.....	8
Avslutning – vilka behov finns framöver?.....	9

Sammanfattning av förmiddagen

Mötet började med att deltagarna kort presenterade sig med namn, organisation och vilket djur de kände sig som idag. Allt från sengångare till fjäril och människa.

Frida Samuelsson (NRM) berättade kort om dagen. Sen berättade Per Bengtson och Katrin Jones Hammarlund, båda från CNV, kort om nätverket [Naturens år](#) och om satsningen [Naturlyftet](#).

Kort kan konstateras att Naturens år har funnits sedan 2009 och nätverket fortsätter träffas. Det är ett viktigt nätverk och organisationerna som ingår stärker varandra genom att träffas och byta tankar och erfarenheter. CNV har ett mindre uppdrag att upprätthålla webbsida med mera och har tagit initiativ till Naturlyftet är en satsning inom nätverket för att lyfta kommunikationen om natur och biologisk mångfald till en bredare publik.

Det som behöver diskuteras är hur stor satsningen ska vara. Det finns för närvarande inga medel för någon av organisationerna att ta på sig att vara drivande i Naturlyftet. Så det finns en skillnad i vad vi **vill** göra och vad vi **kan** göra.

1. Vi skulle vilja kommuniceras Naturlyftet brett ut i samhället genom riktade kampanjer. Men för det behövs medel. Öppnas möjligheten upp så vore det fantastiskt om vi kunde söka gemensamma medel.

2. Vad vi redan gör och kan fortsätta göra är att Naturlyftet blir en intern satsning inom nätverket Naturens år där ingående organisationer stöttar och stärker varandras redan befintliga verksamhet.
3. En tredje möjlighet öppnar upp sig i och med SVT:s kommande satsning Jorden vi ärvde. De sex teman som de ska visa under 2028 skulle kunna speglas hos de organisationer som engagerar sig i Naturlyftet och kanske även bredare inom nätverket Naturens år. På så sätt kan Naturlyftet stärka SVT:s budskap och vice versa.

Presentation: naturkunnig.se

Nicklas Jansson från Länsstyrelsen Östergötland presenterade e-kursen naturkunnig.se. Utbildningen ska öka intresset och kunskapen om växter och djur hos allmänheten. Men man vill också att fler rapporterar iakttagelser gjorda i naturen – medborgarforskning. Det ska också underlätta för miljöövervakningsprogram att få tag i duktiga inventerare. Utbildningen består av digitala föreläsningar och digitala fältkurser.

Presentation: SVT:s Jorden vi ärvde

Lotten Bruun Esselin från SVT berättade om satsningen Jorden vi ärvde som kommer att visas 2028. En naturserie i sex delar, men också flera vandringar som går från olika delar av Sverige. SVT vill samverka brett och Lotten tog med glädje emot all input från dagen.

Open space – Naturlyftet 2025-2030

Dagens open space genomfördes i två omgångar. Den stora frågan var: Hur utvecklar vi Naturlyftet tillsammans för att engagera fler för naturen och den biologiska mångfalden? Ur den stora frågan väcktes nio frågor som diskuterades. Det här är resultatet.

Jorden vi ärvde – samverkanstankar

Medskapare: Lotten Bruun Esselin (ägare av frågan), Anna-Lisa Wrangle, Lina Ljungqvist, Olov Norin, Birgitta Sähke, Pontus Björkman, Louise Tenn, Frida Samuelsson, Katrin Jones Hammarlund, Eva Lindberg.

Session 1

Vilka är det huvudsakliga insikterna

KÄNSLA – KUNSKAP – INKLUDERING

- Använd sinnena (lukt, smak). Exempel naturskolor och invasiva arter. Barn får uppleva med sinnena och testa lösningar.
- Glöm inte nyanlända, invandrare.
- Vandring skapar möten och annorlunda samtal uppstår. Bygger broar. Samtidigt kul att lära medan man går. Intresse av att röra sig.
- Forskning som kan förklara vad som händer när man vandrar.
- Pilgrimsleder, på en pilgrimsvandring reflekterar man kring andliga frågor, men här kan man reflektera kring annat som natur, klimat mm.
- Tänk på personer med funktionsnedsättning som gör vandringen för att visa på tillgängligheten (eller brist på) i naturen.

- Utmaning: hur jobba med inkludering. Den här gruppen idag är homogen, vita, välutbildade. Hur får vi in andras perspektiv? Få fler att röra sig i naturen.
- Behövs: I kommunikationen mellan SVT och organisationerna behövs framförhållning. VP sätts tidigt så om SVT:s teman ska vävas in i verksamheten behövs stor framförhållning. Seminarier. Var/hur ser vandringen ut? Går det att koppla till den lokala folkrörelsen?

Vad är nästa steg:

- Lotten arbetar vidare med sätt att ge inblick för att möta behov under behövs (se ovan).
- Lotten förmedlar tips till redaktionen.
- Övriga deltagare: hjälp Lotten med kontaktpersoner och att förstå verksamheter och strukturer.

Session 2

Vilka är det huvudsakliga insikterna

- Fakta, pedagoger, platser att besöka
- Restaurering, naturvård
- Naturum nationalparkernas hus, byggt som en karta.
- De flesta naturum har möjlighet att visa film
- Historiskt intresse natur och kultur. Det lokala – experter på platsen. Naturförändringar – skog, åkrar, dikningar etc.
- Attention span är kort hos ungdomar
- David Attenborough har väckt mycket intresse hos yngre (Gustav Skarsgård)
- Win: Det finns ett uppenbart intresse. Använda serien som inspiration. Toppen när skolorna visar det.
- Eftersnacksprogrammen var bra på Historien om Sverige.
- Hembygdsrörelsen, slätter, kvarnar, skogsbruk.
- Behövs: Platser, teman (innehåll, vad vi tar upp), tankar kring narrativen, möten, webinarium. Ev. sajt.
- Tips: Anders Andrae – Willut.
- Tips: Motocrossbanor och sandlevande bin.

Vad är nästa steg?

- Hur lägga upp jobbet?
- Logotyp
- Direkta möten med delar av SVT

Personer intresserade av att fortsätta samverka kring den här frågan

- Frida Samuelsson
- Per Bengtson

Illustration klimatkris – naturkris

Medskapare: Eva Lindberg (äger frågan), Philip Denbaum, Nicklas Jansson

- En bild i mitten med CO2 (orsaken) och temperatur (verkan)
- Sedan flera armar med konsekvenser
 - o Bio – förändring – hotade/poppis arter som dör ut
 - o Hälsa – värmeböljor, fästingburna sjukdomar
 - o Markanvändning, snöfritt skidlandskap, översvämningar
 - o Bio-förändring, Ogillade arter som ökar

Nästa steg: Eva kommer jobba med illustratör om detta. Redan på G

Personer intresserade av att fortsätta samverka kring den här frågan

Naturkunnig – hur utveckla och passa med Naturlyftet?

Medskapare: Nicklas Jansson (äger frågan), Eva Lindberg, Frida Samuelsson, Johan Samuelsson, Louise Tenn

- Lärarutbildning → barn/skola, enkla övningar på skolgård. Lärarhandledning
- Rödlisning → hotade arter
- Runt huset – artkunskap (fåglar, växter, insekter)
- Samarbete: Naturfalken (Naturskyddsföreningen), länka, tipsa.
- Saknas: Hav, sjöar och vattendrag (får inget stöd från HaV)
- Träd: Arterna, historia, mångfald

Nästa steg: Fågelmodul, för ungdomar (om medel från NV)

Personer intresserade av att fortsätta samverka kring den här frågan

Per Bengtson

Vilket material om hotade arter/rödlistade arter vill ni ha och om rapportering (citizen science)

Medskapare: Johan Samuelsson (äger frågan), Louise Tenn, Katarina Deneberg, Lina Ljungqvist

- Quiz: använd foto
- Gnuggis
- Lättillgänglig
- Sajten bra, men svårt att få överblick
- Museet gör samarbeten och för ut kunskap
- Flyers. Givaways med budskap och kunskap
- Gör en kväll om rödlistan. Mindre föredrag om 60 pers. Föredrag och med koppling till utställningen. Sälja biljetter med (sen ser jag inte vad som är skrivet)
- Ev 100 pers + Cosmonova
- Blink-blink lista och varför. Faktabank. Varför, vad görs, fakta. – skolmaterial.
- Rapportera skyddsvärda träd på enkelt sätt?

Nästa steg: (inget skrivet här)

Personer intresserade av att fortsätta samverka kring den här frågan

Nicklas Jansson

Hur får vi fler att skapa en relation till naturen? Får vi med oss alla (natursyn)?

Medskapare: Pontus Björkman (äger frågan), Katrin (äger frågan), Philip Denbaum, Annika Borg, Per Bengtson

Huvudsakliga insikter:

- Vi behöver tillgänglig natur, närhet till natur
- Mer närnatur, natur i staden
- Det man älskar vill man värna. Det man får med sig från barnsben (ut och plocka bär är kanske inte jättekul som barn) kommer tillbaks som vuxen (förhoppningsvis).
- För att få med alla: Behöver vi utmana vår syn på hur man ska vara i naturen? Vad som är fin och värdefull natur, vad som är biologisk mångfald? (tänker på en lantbrukare som tyckte att ekologisk odling är mähä och att han inte behövde jobba med biologisk mångfald på sin mark för mångfalden finns ju där borta. Har han fel?).
- Universella värden, vår minsta gemensamma nämnare. Vi är natur (människan).
 - o Hälsa, visa på ekonomiskt koppling med tanke på psykisk ohälsa.
- Mångfald är mer attraktivt. (både bland människor och natur). Kan vi använda mångfaldsbegreppet bredare – en mångfald av människor i en natur med mångfald.
 - o Kulturkompetens och naturkompetens
- Kan vi skapa lokala biomångfaldsområden? T.ex. många lokala avdelningar på friluftsförbundet har skidbackar. Hur skulle de kunna jobba med att skapa ängsmarker? Bra stört (störd mark, mer mångfald).
- Kan vi skapa relation till naturen genom att syra grönsaker? Var kommer grönsaken från och vad behöver den för att växa? Vad är det för process som händer i syningen?
- För att skapa en relation till något så behöver vi kunna sätta ord på det. Det gäller både för att sätta ord på arter och för känslor. Vad kände jag nu när jag upplevde detta? Kan jag inte sätta ord på det så kan jag inte förklara känslan eller förstå den.

- Kultur natur. Skapa relation med konst, musik, teater, poddar. Konsten kan förstärka naturupplevelsen.
- Philip berättade om en snubbe som gick en sträcka och sedan beskrev det han hade sett. Därefter tog han med sig en grupp och gick samma sträcka så fick de beskriva vad de hade sett. Det blev så tydligt att alla såg olika saker beroende på vad de hade för bakgrundskunskap och förförståelse.

Nästa steg:

- Ungdomar: gå ut och upptäck naturen och vad biologisk mångfald är. Gör en film, en podd.
- Naturorden försvinner och ersätts av ord som speglar den digitala närvaron. Återupptäck orden typ Fredrik Lindström. Sätt gärna ungdomar på det också.
- Mat – upptäck naturen via maten. Vad kan vi använda oss av i naturen att laga mat på.

Personer intresserade av att fortsätta samverka kring den här frågan

Frida Samuelsson, Anna-Lisa Wrangle, Eva Lindberg

Hur skapar vi skolmaterial om The biodiversity plan?

Medskapare: Lina Ljungqvist (äger frågan), Katarina Deneberg, Per Bengtson

Huvudsakliga insikterna:

- Samla pusselbitar:
 - Många finns att se och uppleva på Tyresta och på Naturhistoriska. T.ex se restaurerad natur, bekämpa invasiva arter.
 - Skapa filmer som visas på Tyresta och NRM och på landets naturum. Skansen kan också vara med – där kan man också hitta pusselbitar.
- Behov hos skolor att utveckla lärarnas fortbildning och kunskap om biologisk mångfald.
- Ut och upplev! Skapa relation – centralt. Fortbildning lärare. Elever.

Nästa steg:

- Söka pengar för projekttid för att utveckla både läromedel och lärarfortbildning. Eller göra något i miniformat som start.
- Detta är ett embryo än så länge.

Personer intresserade av att fortsätta samverka kring den här frågan

Anna-Lisa Wrangle

Träd – kunskapsspridning i skogen

Medskapare: Louise Tenn (äger frågan), Nicklas Jansson, Lina Ljungqvist, Johan Samuelsson

- Naturtyper, grunddata träd
- Vad är en rödlista?
- Olika län inventerar skyddsvärda träd. Grova, ihåliga. Mulm
- Nationella allégruppen
- Skogs
- Variationsrikedom
- Tallen, dikt. En grupp tittar på en tall från olika håll och vinklar och säger en mening. Ledaren gör en dikt av alla meningarna.
- Hur skulle man kunna rapportera in värdefulla träd
- 3, 30, 300 (3 träd, 30 % träd som ger skugga i staden, 300 meter till ett naturområde med träd).

Inget skrivet om nästa steg.

Lyfta natur i urban miljö/kulturlandskap

Medskapare: Anna-Lisa Wrangle (äger frågan), Olov Norin, David Staxler

Huvudsakliga insikterna

- Mål 12 i Biodiversity Plan
- Viktigt att synliggöra naturen betydelse i urbana miljöer – ekosystemtjänster, klimatanpassning, hälsa, olika för olika personer
- Lyft natur i närmiljön, makt att påverka, skapa relationer
- Trädens betydelse: 3, 30, 300
- Nå organisationer med rådighet över mark, t.ex. bostadsbolag, företag, bostadsrättsföreningar, villaägare, kommuner
- Historiska perspektiv betydelsefullt för att skapa relation till naturen – lyft kulturlandskapet.

Nästa steg

- Ta fram/dela målgruppsanpassad kommunikation och metoder för utbildning/inspiration.

Personer intresserade av att fortsätta samverka kring den här frågan

Eva Lindberg, Frida Samuelsson, Per Bengtson

Vad är grejen och vilka vill vi nå?

Medskapare: Annika Borg (äger frågan), Amanda Farfan Gonzalez, Johan Samuelsson, Philip Denbaum, Katrin Jones Hammarlund

Huvudsakliga insikterna

- Vad vill vi ha? Förändring i livsstil på samhällsnivå. Varför → Konsekvenserna och lösningarna måste vara på individnivå. Varför → konkretisera på individnivå.
- Det finns ett stort naturintresse. Men varför har vi vant oss vid denna nedgång av arter osv. Vad är det för natur vi är intresserade av?
- Vad är biologisk mångfald för dig? Lyssna på människor.
- Målgrupper – prioritering?
- Insikten i att vi är en del av naturen. Det som får ett samhälle att gå runt.
- Kunskapshöjning i olika nivåer beroende på målgrupp.
- Naturlyftet – Biodiversity Plan → konkret. Olika bitar som hänger ihop. Välj guldkorn, hitta berättelsen. Typ av kommunikation. Hitta kanalerna.
- Hitta rätt hoppnivå i olika målgrupper. Hitta berättelsen som berör.
- Bilder av alternativa verkligheter/framtider.
- Precisionsinjicering av kunskap där det träffar rätt.

Nästa steg

- Fråga folk! Vad är BM för dig? Varför är det viktigt? Oväsentligt? För att veta hur vi ska kunna gå in med precisionsinjicering av kunskap.

Personer intresserade av att fortsätta samverka kring den här frågan

Anna-Lisa Wrangle

Ät invasiva arter

Medskapare: Birgitta Sähke (äger frågan), Amanda Farfan Gonzalez, Hanna Holmberg

Huvudsakliga insikterna

- Hur arbetar man konkret med hoten mot den biologiska mångfalden? Man äter upp den!
- Under undersökning: Går det att bryta av parkslideskott och steka dem?
- Ett av hoten är invasiva växter eller de som är klassade som högpotential till invasivitet. Ett exempel från kursen Mefis från Torslanda, vi plockade nypon från vresros. Kokade dem och passerade. Kokade nyponsoppa. Som ett sätt att dämpa invasionen. Testade att göra nyponsoppa på vanliga nypon, men vresrosens nypon var bättre, köttigare. Ett naturvetenskapligt arbetssätt som kan dokumenteras med en naturvetenskaplig rapport. Genom sinnet – smaken får vi en smakupplevelse som kläs med kunskap.

Nästa steg

- Dela med sig till skolungdomar och allmänhet. Därmed ökar vi kunskapen om BM, hotet, invasiva arter samt kopplar aktiviteten till skolans styrdokument.
- Vi skulle kunna skriva en bok fylld med fakta om BM, invasiva arter och recept hur man tillreder invasiva växter.

Avslutning – vilka behov finns framöver?

Som avslutning listades behov att ta vidare.

- Om ni vill beställa de fina pinsen, gör det från Eliana Eldsfors, The new division: eliana@thenewdivision.se
- Finns någon webbsida om Naturlyftet som vi kan skicka olika målgrupper till. Ja, men den är mer intern. **Se här mer om Naturlyftet** (under utveckling) <https://www.slu.se/naturlyftet>
- Lotten vill veta om hon kan höra av sig till oss om hon har några frågor. Vi får gärna höra av oss till henne om vi kommer på något som kan vara bra för produktionen.
- Anna-Lisa: var ska vi samla alla våra idéer? Tankar. Arbetsgrupper. Teams/Sharepoint.
- Hur ska vi synas och höras i media. Ta fram en kommunikationsstrategi.
- Vem driver projektet framåt? Är det CNV? CNV har begränsat med medel idag men jobbar för att få mer tid. Det finns ingen kampanj eftersom det inte finns pengar. Men vi har ett fantastiskt nätverk. Vi kan fortsätta som vi gjort. Samordningsgruppen (CNV, NRM, WWF, CBM och GGBC) återkommer med förslag för nästa steg.
- Om det finns behov av fortbildning hör av er till CNV eller någon i samverkansgruppen.

Noteringar av Katrin Jones Hammarlund, CNV